

Henno Käo
KUI VEEL
TELEKAT
EI OLNUD

2. trükk

Tekst ja illustratsioonid © Autori pärijad ja kirjastus Argo, 2017

www.argokirjastus.ee

ISBN 978-9949-527-98-4

Trükitud trükikojas Print Best

SELLE RAAMATU LOOD

Kivid ja lennukid	5
Pannkoogid.....	10
Kadunud poeg	14
Lambapesupäev	19
Meri	23
Padrunid	26
Karjas	31
Riided ja revolver	36
Linnuse Ülo särk	40
Surm.....	45
Vabadusvõitlus	49
Salühing	55
Elekter ja paradiis	60
Juukselõikus	66
Kalamehed.....	69
Õudne unenägu	73
Suved ja talved.....	78
Noor kaardivägi	83
Saar	88
Puuvana.....	94
Televisioon.....	99
Ühine pruu	103
Sügis	109

KIVID JA LENNUKID

Kui veel telekat ei olnud, olin ma üksvahe päris kindel, et kivid kasvavad. Kõik ju kasvasid. Puud ja inimesed. Loomad ja rohi. Kalad ka. Ja linnud. Vili. Vihmaussidest rääkimata. Miks ei oleks siis kivid pidanud kasvama. Olin ju näinud suuri ja pisikesi kive. Keskmisi ka. Teadsin paari nii suurt kivi, mille otsa ma veel ronidagi ei osanud. Või ei julgenud. Aga need meeldisid mulle sellegipoolest hirmsasti. Kuid need olid kaugel. Tahtsin, et mõni sihuke mürakas laiutaks koduõues. Siis oleks hea ronimist harjutada. Ja kivi otsast näeks kaugele.

Tõin põlluservalt mõne rusikasuuruse raudkivi. Istutasin ühe sirelipõõsa lähedusse. Teise lausa keset õue. Kolmanda kaevu kõrvale. Ja neljanda hoopis maja taha. Ma ei arvanud sugugi, et kõik kohe kasvama hakkavad. Oh, nii rumal ma ka ei olnud. Mõtlesin, et hea kui ühestki asja saab. Või heal juhul kahest. Rohkem poleks neid maja juurde tarviski.

Ma ei olnud ka nii rumal, et oleksin kive kastnud. Pealegi oli vihmane suvi. Jätsin nad esiotsa rahule. Ei käinud neid sugugi iga päev kergitamas, et kas juured juba all. Aga vahel ikka. Ühe kivi all oli sajajalgne. Teise all sipelgad. Kolmanda all paar vihmaussi. Ja neljanda all polnud kedagi. Aga nädala pärast tundus, et kivid olid natuke kasvanud. Eriti see üks seal sirelipõõsa lähedal. Asi ei olnudki nii lootusetu.

Kasvamine käib jube aeglaselt. Eriti aeglaselt kasvab mõni asi siis, kui sa seal juures kükitad. Kord päevas vaadata ei tule asjale kaugeltki kasuks. Ka nädalas korra vaatamine ei kiirenda just kasvu. Kõige parem oleks üldse ära unustada, et oled midagi kasvama pannud. Kui see siis ükskord meelde tuleb, on hea näha, et kapsas või päevalill on juba suur. Ja muidugi kivi.

Käisin kaugel karjamaal suurte kivide otsa ronimas. See oli nii lõbus, et kasvama pandud kivid tulid ikka harvemini meelde. Ja kui ma lõpuks ka selle tõelise Suure Kivi otsa ronimise selgeks sain, olid istutatud kivid päris meelest läinud. Alles nüüd tulid need miskipärast jälle meelde.

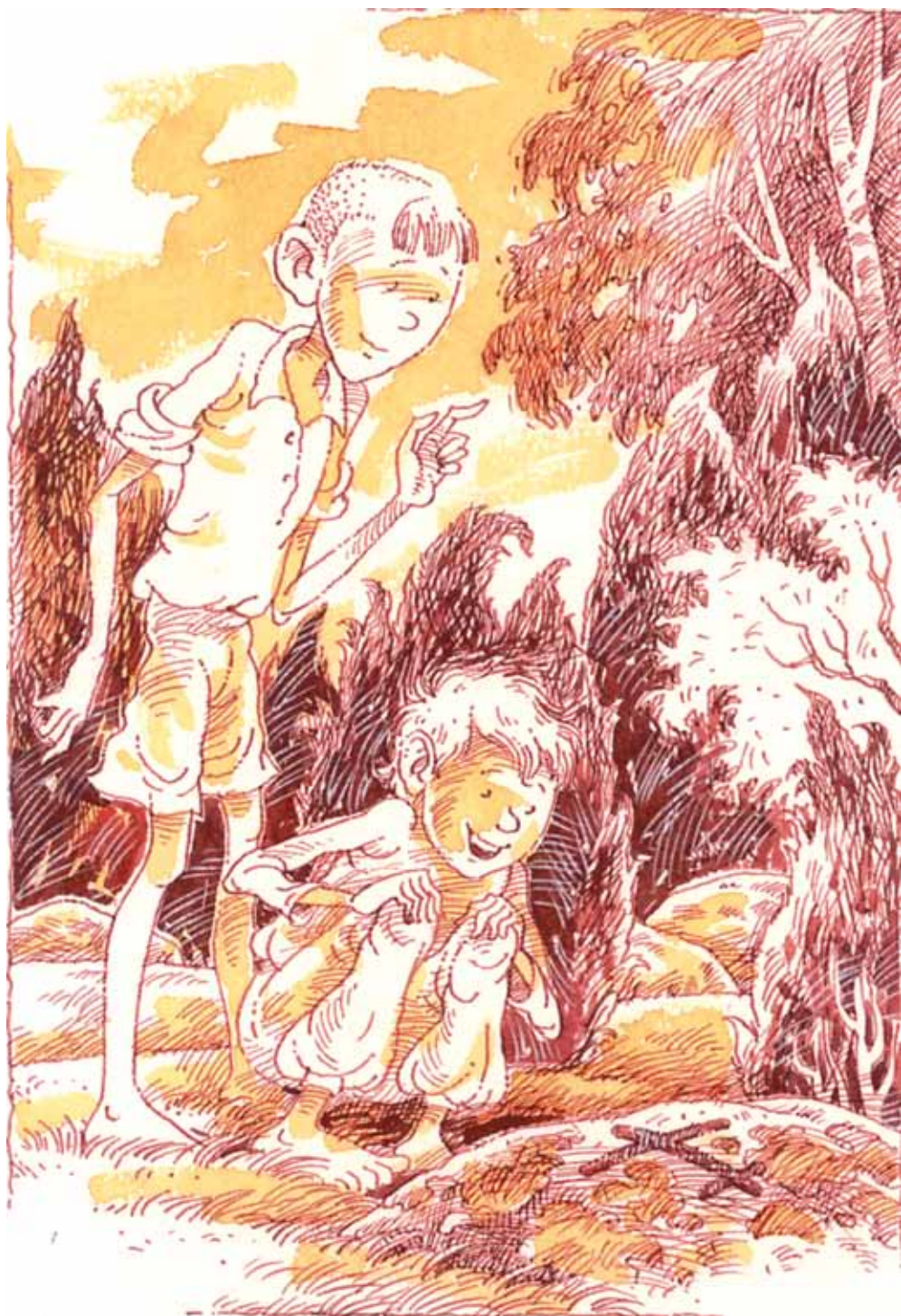
Kivide istutamisest on möödas üle viiekümne aasta. Minu koduõues Saaremaal pole ikka veel ühtegi suurt kivi. Vähemalt eelmisel suvel veel ei olnud. Aga ma pole lootust kaotanud. Sest mis on kivile viiskümmend aastat! Tühiasi. Isegi viissada pole kõneväärt. Nii et ootame veel.

Ühe kiviga oli veel üks imelik lugu. See kivi asus karjamaa nurgas ja seda kutsuti kupitsaks. Nüüd ma muidugi tean, et kupits tähendab piirikivi. Siis ma veel ei teadnud. Arvasin, et sellel kivil on lihtsalt sihuke naljakas nimi. Ja miks ka mitte.

Kupits oli lame ja mitte kuigi suur. Tundus, et suurem osa temast oli maa all. Aga sellel kühmul, mis välja ulatus, oli mõistatuslik joonistus. Kolme sirge ja sügava joonega oli kivisse uuristatud lennuk! See nägi välja täpselt niisugune, nagu neid iga päev kümnete kaupa üle taeva lendas. Venelased olid sõja võitnud juba mõne aasta eest. Aga taevaalune oli ikka veel nende punakotkaid täis. Millegipärast lendasid kotkad suurtes korrapärastes kolmnurkades. Nagu kured. Ja tegid kohutavat müra. Põllu Karla puges iga kord peitu, kui lennukid tulid. Karla oli naabripoiss. Ja ta oli alles väike. Kartsin minagi, kuigi peitu just ei pugunud. Vahtisin neile järele, kõrvad lärmist lukus. Hiljem joonistasin neid. See oli lihtne – tuli vaid tõmmata kriips, sellega risti pikem ja lühem. Ja oligi lennuk valmis. Peaaegu kõigil mu piltidel oli taevaalune ikka lennukeid täis. Ja nüüd leidsin kupitsakivilt täpselt samasuguse!

Mõtlesin asja üle mitu päeva. Käisin ikka ja jälle kupitsat vaatamas. Puhastasin joonise samblast ja vedasin näpuga mööda sügavaid jooni. Kuidas sai see küll siia tekkida?

Mul on see viga, et ma ei raatsi targemate käest küsida. Tahan ise tark olla. Ja omaenese tarkusega leidsingi lõpuks lahenduse. Otsustasin, et see joonis kivil ei saa olla midagi muud, kui taevast alla kukkunud lennuki jälg!

Kui Põllu Karla nägi lennuki jälge kivil, tõmbus ta nägu naerule

Lennukid paistsid taevas täpselt niisama suured. Lähedalt polnud ma ju veel ühtegi lennukit näinud. Ja nähtavasti arvasin ma, et mõned asjad on ka ligidalt niisugused, nagu nad eemalt paistavad. Olin kuulnud, et lennukid võivad ka alla kukkuda. Miks ei võinud siis üks neist kukkuda just vastu seda kivi.

Tuhnisin kiviümbruse rohus. Lootsin leida lennukitükke. Muidugi ei leidnud ma midagi. Nii kõrgelt kukkunud lennukist ei saagi ju midagi järele jääda.

Lennuki jälg kupitsal oli minu meelest väga suur saladus. Ma ei rääkinud sellest ühelegi hingele. Välja arvatud Põllu Karla. Teda võis usaldada. Ja sõbrad selleks ongi, et neile saladusi rääkida. Kutsusin Karla seda imeasja vaatama.

Lähenesime kupitsale hiilides, teine teisest kandist. Vaatasime ringi ja tegime haake. Mitte keegi ei tohtinud näha, kuhu me läheme. Ja ega peale paari lehma ja mõne lamba kedagi nägemas olnudki. Kajakaid, vareseid ning muid linde ei võtnud me arvesse.

Jõudsimegi kohale. Piilusime veel pöösaste varjust, ega keegi meid ei jälitanud. Polnud kedagi. Ainult kull tegi kõrgel oma pikaldasi tiire, tiivad liikumatud nagu lennukil.

Kui Põllu Karla nägi lennuki jälge kivil, tõmbus ta nägu naerule. Ei, ta ei naernud mind välja. Tal oli lihtsalt väga hea meel. Karla ju vihkas lennukeid. Ta vihkas neid hirmu pärast, mida ta pidi iga kord tundma. Siis, kui nad parves üle lendasid. Ja nüüd rõõmustas ta hirmsasti, et üks neist oli alla kukkunud. Vähemalt üks! Sellest võis arvata, et hoolimata jubedast häälest polegi need lennumasinad nii võimsad. Kui üks on kukkunud siia, küllap on neid siis pudenenud mujalegi. Metsa. Põllule. Merre. Seal ei jää neist mingit jälge.

Kinnitasime teineteisele, et pikapeale kukuvad need raisad kindlasti kõik alla. Ja hiilisime minema.

Aeg läks. Ja muidugi sain ma teada, mida see lennuki moodi märk kupitsakivil tegelikult tähendab. Ja et lennukiga pole sellel vähimatki pistmist. Aga

ikka, kui kodukanti satun, hiilin ühel päeval ka sinna karjamaanurka. Vaatan hoolega ringi. Et ega keegi ei näe. Kõrgel tiirutav kull näeb nagunii. Aga temaga ma ei arvesta. Kougin lennukijälje pulgaga samblast ja kuivanud kadakaokastest puhtaks. Imetlen seda natuke aega. Ja mul on hea meel, et meil Põllu Karlaga oli tookord õigus. Vene sõjalennukid ju ei üürga enam meie maa kohal. Kindla peale kukkusidki need kõik lõpuks alla. Viimne kui üks.

